

Kultur / **Bøger**

Hvad brystkræft og kage har til fælles



Hannah Lutz. Foto: Lea Mailandt, Gutkind

ANMELDENSE / 07.02.24

Hvordan leve videre, når man ikke troede man skulle leve længere, ja, hvordan leve overhovedet, det er spørgsmålet for hovedpersonen Selma i Hannah Lutz' temperamentsfulde, korte roman.

Andreas Eckhardt-Læssøe

Del artikel: [f](#) [t](#)

Ekenäs, en finlandssvensk landsby på den finlandske side af Skærgården. Her bor hovedpersonen Selma sammen med sin datter Olga. Selma troede ikke, hun skulle blive så gammel, hun har ligesom fået et nyt og overraskende liv forærende, og nu ved hun ikke helt, hvad hun skal stille op med det.

Kvinderne i hendes familie dør unge, det er en hemmelighed, hun har kendt til, siden hun var barn. Ingen kvinde i hendes mors familie er blevet så gammel, som hun er nu, 66 år. Da Olga var 18 blev hun også testet. Et nervepirrende øjeblik for moren, var hendes datter også gået fri af den nedarvede sygdom? Ja, viste det sig, og Selma gjorde det til sin moderlige opgave at datteren skulle gå fri af den nedarvede historie om sygdommen. Hvilket også installerer en afstand imellem de to.

“ Hvad er der i livet, når det fortsætter, for en aldrende kvinde? Der er meget kage, der er at bade i havet, men er det nok? Er nydelse et eksistensgrundlag?

Og at få et liv efter døden, eller det man altid havde forestillet sig var døden, stiller også nogle spørgsmål til Selma selv. Som i: hvordan leve? Hvad er der i livet, når det fortsætter, for en aldrende kvinde? Der er meget kage, der er at bade i havet, men er det nok? Er nydelse et eksistensgrundlag?

Livet går videre i den lille landsby uden at et svar toner frem for Selma, det havde måske også været for meget forlangt. Olga tager på en selvopdagelsesrejse for at komme tættere på den geologi, hun er ekstremt optaget af. Hun sender postkort hjem fra lange vandreture ud i landskaberne, og på et tidspunkt får Selma lyst til at svare - nej, behov for at svare.

Der er noget med den geografiske afstand til datteren, som gør det nødvendigt for Selma at begynde at henvende sig til hende. Så hun begynder at skrive breve, og brevene er fulde af temperament og bekendelser. Var der nogen, der sagde litteratur?

Brevene fremgår ca. 90 sider inde i de 140 sider, og præsenterer et nødvendigt vendepunkt for historien. Pludselig sniger der sig et helt andet temperament ind. Selma hidser sig ganske enkelt op, når hun skriver, og det er virkelig dejligt at læse. Pludselig begynder hun at fortælle om, hvordan hun som barn at begynde at kalde sit underliv for en gedde, ikke en blomst som sin søster. Absurd og lidt rystende det billede. Hvilket kan føre til mærkelige og voldsomme erkendelser som denne:

»Men Olga, jeg vil ikke være stærk, ikke ydmyg! Jeg vil have det hele og brede mig ud, fylde, og jeg vil ikke være taknemmelig. Min gedde og jeg, vi skal ikke bløde! Vi skal ikke bløde, hvis det betyder, at vi er ligesom mormor Hjördis. Ligesom Tipoldemor. De skal bare vove at give deres sygdom videre til os! Jeg lukker øjnene. Jeg presser min hånd mod gedden og hvisker hold igen.«

Det handler om den aldrende kvinde, som har indset, at hun er helt færdig med at være til for andres skyld, på andres præmisser, og i den frigørelsesproces ender hun med, måske, at kunne genopbygge et ærligt og oprigtigt forhold til sin datter. Det er en meget smuk fortælling. Lutz er aldrig voldsomt ekspresiv omkring sådanne temaer. Det sker mere subtilt i sproget.

Efter brevvekslingerne begynder morens og datterens stemmer at flette sig sammen. Men det er heller ikke entydigt klart, at de to forsones, et telefonopkald fra datteren er en håndsrækning, men ikke som sådan særligt forløsende. Relationer kræver arbejde og omhu. Men de kræver også vildskab og ærlighed. Og det, tror jeg Selma får øjnene op for.

“ **Det er i det hele taget meget særligt, den måde hendes skrift kommer omkring så mange forskellige temperamenter**

Selma er en virkelig klog portrættering af relationer. Også mellem Selma og søsteren Stella, og det tabte kærlighedsforhold til forfatteren Eivor, som Selma havde, da Olga var ung. Men Eivor gik fra hende, da hun fik bortopereret sine bryster. Der er også Vanja, den nonbinære caféjer, som bager de skønne kager, som virkelig forsyner romanen med et vidunderligt spor af nydelse. Et sted står der, at Selma lægger mærke til, at Olga køber en stor café latte med til sin kage, og så står der bare: »lækkert.«

Lutz er også virkelig sjov i den her bog! Det er i det hele taget meget særligt, den måde hendes skrift kommer omkring så mange forskellige temperamenter, det er rent ud sagt imponerende. Det kunne så let være forfaldet til at blive en lidt tyst

fortælling om en aldrende kvinde i et landskab, men der er så meget andet og meget mere livfuldt i Lutz skildring af Selma.

Del artikel: [f](#) [t](#)

ANNONCE

Mest læste

KULTUR — KOMMENTAR

Italesat autenticitet

Dansk dokumentarfilm har de seneste år været tynget af klodset metakommentering og en fortænkt inddragelse af instruktørens eget privatliv. Tendensen kan dog sammenkædes med et af dokumentarismens...

SAMFUND — KOMMENTAR

Lars Løkke Rasmussen er (også) skyld i Nordic Waste-skandalen

Politikernes forargelse over Torben Østergaard-Nielsen er ren populisme. Den handler kun om efterspillet. For ansvaret for, at miljøkatastrofen ved Randers kunne ske i første omgang, er politisk.

KULTUR — ANMELDELSE

En guidebog til min mors generation

Naja Marie Aidt har skrevet en stærk og poetisk fortælling om den midaldrende kvinde, som er udmattet nu.

SAMFUND — RAPPORT

Et kompromis mellem det gamle og det nye København

Den brune bodega står i manges øjne som et symbol på det gamle København. Da Glashuset i Nordvest blev nødt til at lukke, valgte en gruppe yngre stamgæster at købe baren og omdanne den til Bodega...